

Микита ШМАТКО

«Юридична газета»

Легалізація тіньових доходів здавна була рожевою мрією як українського політикуму, так і самих власників коштів, котрі свого часу не були «засвічені» вітчизняними податковим структурами. Щоправда, мотивація подібного палкого бажання у влади та бізнесу також завжди істотно розрізнялась. Держава прагнула «підпільний» капітал оподаткувати, а бізнес – ним законно користуватися.

Відтік капіталів – загроза національній безпеці

Останнє засідання РНБО України під головуванням глави держави у черговий раз виявило неабияку стурбованість Президента щодо непродуктивного впливу капіталів за межі України. Як наголосив Віктор Ющенко, масштаб відтоку капіталів з України протягом 4–5 минулих років є однією з головних загроз національній безпеці. «Ми гордимось, що маємо унікальні припливи інвестицій, особливо за минулі 1,5-2 роки, але маємо чітко усвідомити, що аналогічна сума була виведена з ефективного, раціонального економічного обороту України», – загострив питання Президент. Серед причин подібного відтоку Віктор Ющенко назвав, передусім, відсутність в Україні належного клімату для формування внутрішніх інвестицій та недостатню роботу контрольних і правоохоронних органів.

Проблема – у «мертвонароджених» проектах?

Виявляється, не менше переймаються проблемою і народні депутати, котрі давно, але безуспішно шукають шляхи її розв’язання у звичному для себе нормо-

творчому руслі. За кількістю підготовлених і відправлених на доопрацювання законопроектів із легалізації тіньових доходів, жартують народні обранці, напевно, можна встановлювати рекорд.

Не став винятком і проект Закону «Про легалізацію доходів юридичних та фізичних осіб» за поданням Григорія Смітюха, котрий нещодавно розглядався Комітетом ВРУ із питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

«Комітетчики» ідею запровадження легалізації доходів загалом підтримали, втім, водночас, висловили низку суттєвих зауважень до проекту. Як зазначив голова Комітету Микола Джига, запровадження механізму легалізації доходів потребує врахування багатого міжнародного досвіду. А він свідчить, зауважив голова, що для ефективного проведення економічної амністії необхідним є виконання принаймні таких умов: одноразове проведення амністії; неконфіскаційний характер амністії; достатні гарантії щодо звільнення від відповідальності за задекларовані об’єкти; гарантії щодо конфіденційності інформації; поєднання амністії з більш жорсткими умовами відповідальності у випадку подальшого приховування доходів.

Цей проект, вважає пан Джига, недостатньо враховує або зовсім не враховує ці умови.

Оподатковувати чи ні – ось в чому питання...

Особливі нарікання членів профільного комітету цього разу викликало пропонуване проектом звільнення суб’єктів легалізації від сплати податків і зборів (обов’язкових платежів) щодо легалізованих доходів у рік їх легалізації та за період до її проведення. На їх думку, було б слушним використати міжнародний досвід, запровадити щодо доходів, які легалізовані, ставку податку на рівні 5-6 %. За словами народних обранців, це дозволило хоча б частково компенсувати шкоду, заподіяну зазначеними суб’єктами економіці держави від ухилення від сплати податків.

Неоднозначно поставилися «комітетчики» і до пропонованої проектом тези, згідно із котрою суб’єкт легалізації подає декларацію про доходи, що легалізуються, до Мін’юсту, який має видати йому свідоцтво. Як зауважив заступник голови Комітету Сергій Міщенко, видається дещо сумнівним покладення таких повноважень саме на Міністерство юстиції

України, оскільки вони не відповідають змісту основних завдань відомства. Та-

А ДЕ Ж ЛОГІКА?
«Не з того боку підходять...»

ОЛЕКСАНДР МІНІН

старший партнер ЮФ «КМ Партнери»

Насамперед, відзначу, що запропонований законопроект не передбачає взагалі якогось, навіть мінімального, оподатковування доходів, які легалізуються. Тобто, якщо хтось приховував доходи від оподатковування, і не платив податки, то тепер йому говорять, що, ухиляючись від сплати податків, він чинив правильно, і тільки наївнідурні платять податки. Таке ось показове виховання «звички платити податки».

Із поясною записки, із самого законопроекту зрозуміло, що йдеться про амністію капіталів, тому прямо інтересів більшості українців цей законопроект не торкнеться. Ціль, котру декларує цей законопроект, – це сприяння виводу економіки з тіні, залучення в Україну додаткового капіталу. Однак не з того краю заходять: створення привабливих умов для вкладення капіталу й без легалізації тіньових капіталів призвело б до залучення в країну додаткового капіталу. Поки що ж інформація про перевищення відтоку капіталу з України над залученням капіталу, яка з’явилася останнім часом у пресі, свідчить скоріше про те, що де-факто умови для роботи капіталу в Україні погіршуються («риба шукає де глибше...»).

ку функцію, на його думку, доречніше було б покласти на органи державної податкової служби.

Міжнародний досвід

Головне науково-експертне управління ВРУ офіційно наполягає на урахуванні міжнародного досвіду. Із посиланням на дослідження фахівців (*Проблеми перерозподілу власності та легалізації тіньових капіталів в Україні: Матеріали до Фахової дискусії. – К.: Центр Разумкова, 2004. – С. 30-31*) експерти найбільш досконалим вважають бельгійський закон про амністію капіталу, який набув чинності 16 січня 2004 р. Він передбачає право громадян Бельгії легалізувати кошти, отримані приватними особами від інвестицій за межами

країни. При цьому громадяни можуть: а) просто задекларувати ці кошти, не ввозячи їх до Європи (у цьому випадку вони мають сплатити податок за ставкою 9%); або б) інвестувати їх у ЄС не менш ніж на

Навряд чи цей законопроект, якщо він навіть буде прийнятий, призведе до певної макроекономічної вигоди для країни. Скоріше він може стати корисним технічним інструментом для окремих осіб. Наприклад, особи або підприємства, в яких уже є спори з податковою щодо донарахування податків на момент набрання таким законом чинності, подають декларацію про легалізацію й цим припиняють спори, адже за законопроектом держава гарантує «звільнення від сплати податків, зборів (обов’язкових платежів) щодо легалізованих доходів». Можливо, для таких випадків і гродять все це?

три роки (у цьому випадку податок знижується до 6%). За це вони одержують від податківців розписку, згідно з якою щодо них не буде порушуватися кримінальна справа за укриття від оподаткування.

Не менш привабливий вигляд має і німецький досвід. Зокрема, уряд ФРН, прийнявши у лютому 2003 р. рішення про податкову амністію, пообіцяв усім громадянам, які легалізують тіньові кошти, не починати проти них звичайних заходів кримінального переслідування, якщо вони добровільно оголосять про розміри прихованих прибутків. Це рішення набрало чинності 1 липня 2003 р. Громадянам було наказано до кінця 2003 р. сплатити з цієї суми податок у розмірі 25%. В разі, якщо податок не сплачувався, сума податку збільшувалася до 35%. Ю

Уряд оскаржує в суді Указ Президента

ПЕТРО БЛОНСЬКИЙ

«Юридична газета»

Кабмін піддає судовому оскарженню Указ Президента від 4 грудня 2006 р. № 1025, яким затверджено Перелік посад керівників військових формувань, правоохоронних органів, органів дипломатичної служби, кандидатури для призначення на які погоджуються Президентом України. Але не весь текстуально. Йдеться про вимогу визнати даний Указ лише частково незаконним і нечинним. Як повідомляє прес-служба Мін’юсту,

Кабмін, зокрема, вважає неправомірним п. 1 указаного Переліку, згідно з яким Президентом погоджуються кандидатури заступників міністра внутрішніх справ, начальників та заступників начальників обласних управлінь МВС, керівників структурних підрозділів МВС, ректора вищого навчального закладу МВС, а також заступників командувача внутрішніх військ МВС тощо.

Кабмін аргументує свою позицію тим, що Президент видав зазначений Указ, керуючись ч. 2 ст. 102 Конституції України, а також відповідно до пунктів 3 та 17 ч. 1

ст. 106 Конституції України. Згідно із цими положеннями Президент є гарантом державного суверенітету, Верховним Головнокомандуючим Збройних сил України, призначає та звільняє вище командування ЗСУ, інших військових формувань, здійснює керівництво у сферах нацбезпеки та оборони. Водночас, наголошується в позові, міліція України не є Збройними силами чи військовим формуванням, що впливає із законів «Про оборону України» та «Про міліцію».

На думку уряду, не відповідає законодавству також і п. 2 Порядку, в якому йдеться про посади заступників міністра МЗС, керівників структурних підрозділів МЗС,

радників-посланників, радників дипломатичного представництва тощо. Як наголошують представники уряду, Президент України вправі здійснювати лише ті повноваження, що визначаються виключно Конституцією. Ця позиція знайшла відображення в рішенні Конституційного Суду від 10 квітня 2003 року № 7-рп.

На цій підставі Кабінет Міністрів просить суд зважити, що Основний Закон не містить положень, які б надавали Президенту повноважень щодо погодження кандидатур для призначення на посади заступників міністрів, а також керівників структурних підрозділів центральних органів виконавчої влади. Ю